

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ (situational analysis) มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสถานการณ์การดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกรอบแนวคิดการประเมินผลการดำเนินการของโดนาเบเดียน (Donabedian, 2003) เกี่ยวกับ โครงสร้าง กระบวนการ และผลลัพธ์ การให้การดูแล ในประชากรที่ใช้การในศึกษา จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการดูแล กลุ่มผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า กลุ่มญาติหรือผู้ดูแล และกลุ่มแกนนำชุมชน ซึ่งคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยรวบรวมข้อมูลในเดือน พฤษภาคม 2553 ถึงเดือน กรกฎาคม 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมประกอบด้วย

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ของกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการดูแล กลุ่มผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า กลุ่มญาติหรือผู้ดูแล และกลุ่มแกนนำชุมชน
2. แนวคำถามในการสัมภาษณ์รายบุคคล และรายกลุ่ม ในกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการดูแล กลุ่มผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า กลุ่มญาติหรือผู้ดูแล และกลุ่มแกนนำชุมชน m ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง นำไปเสนอผ่านผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้
3. แบบสอบถามการรับรู้การได้รับการดูแล (Perception of Care: POC) ของไอเซน (Eisen, 1995) ฉบับแปลเป็นภาษาไทยและดัดแปลงโดย ต๊ะปินตา และคณะ (Thapinta et al., 2001) ในการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้มีการดัดแปลงเนื้อหาใดๆ มีการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือในกลุ่มผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ได้เท่ากับ 0.90 ในกลุ่มญาติหรือผู้ดูแล ได้เท่ากับ 0.94
4. แนวทางการสังเกตการดำเนินงานในการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการดูแล ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น นำไปเสนอผ่านผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปใช้

ผู้ศึกษาคำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สังเกต มาจัดหมวดหมู่ และเขียนผังสถานการณ์

ผลการศึกษาพบว่า

สถานการณ์การดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

ด้านโครงสร้างของระบบบริการการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

1. ด้านการจัดโครงสร้างองค์กร นโยบาย แผนพัฒนางาน และ งบประมาณ ในการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

- 1.1 มีโครงสร้างองค์กรสำหรับการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ร่วมกับการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อ
- 1.2 มีนโยบายการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ร่วมกับการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อ
- 1.3 มีแผนการให้บริการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ร่วมกับการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อ
- 1.4 มีแหล่งงบประมาณสำหรับการดูแลเพียงพอ

2. ด้านทรัพยากรบุคคล ได้แก่ จำนวนและความสามารถในการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

- 2.1 อัตรากำลัง ในการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้ามีไม่เพียงพอ
- 2.2 มีแผนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และศักยภาพในการดูแล

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ ในการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

- 3.1 มีเวชภัณฑ์ ยาเพียงพอสำหรับการบำบัดรักษาผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า
- 3.2 มีแบบประเมินคัดกรองสำหรับการประเมินคัดกรองผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าเพียงพอ

3.3 มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

3.4 สถานที่สำหรับให้การดูแลผู้ป่วยในใช้ร่วมกับผู้ป่วยโรคทั่วไป

ด้านกระบวนการในการดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

1. กระบวนการดูแลช่วยเหลือของบุคลากรทีมสุขภาพ ได้แก่ รูปแบบการดำเนินงานในการบำบัดรักษา ดูแลช่วยเหลือ การฟื้นฟู การป้องกัน การส่งต่อและการติดตามดูแลของบุคลากรทีมสุขภาพต่อผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทองจังหวัดเชียงใหม่พบว่า

1.1 มีการประเมินคัดกรองภาวะซึมเศร้าในผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อแต่ไม่ครอบคลุมทุกราย

1.2 มีการบำบัดรักษาและดูแลช่วยเหลือไม่ครอบคลุมทุกราย

1.3 มีการฟื้นฟูสมรรถภาพไม่ครอบคลุมทุกราย

1.4 มีการส่งต่อเพื่อการดูแลต่อเนื่องในชุมชนไม่ครอบคลุม

1.5 การติดตามหลังการจำหน่าย และการติดตามเยี่ยมในชุมชน ขาดความต่อเนื่องและไม่ครอบคลุมทุกราย

1.6 การประสานงานกับเครือข่ายในชุมชนเพื่อป้องกันการกลับไปเป็นซ้ำไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

2. กระบวนการดูแลของญาติหรือผู้ดูแล ได้แก่ การที่ญาติหรือผู้ดูแลให้การดูแลและให้ความช่วยเหลือด้านจิตใจ การให้ข้อมูล ข่าวสาร คำแนะนำ การดูแลด้านการบำบัดรักษา ต่อผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า พบว่า

2.1 ญาติมีการดูแลช่วยเหลือทางด้านร่างกาย

2.2 ญาติมีการดูแลด้านจิตใจ และอารมณ์

2.3 ญาติขาดการให้คำแนะนำข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า

3. การสนับสนุนช่วยเหลือของแกนนำชุมชน ได้แก่ การที่สมาชิกในชุมชนให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านจิตใจ การให้ข้อมูล ข่าวสาร คำแนะนำ ต่อผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า พบว่า

3.1 แกนนำช่วยคัดกรองภาวะซึมเศร้าในผู้ติดเชื้อแต่ไม่ครอบคลุม

3.2 แกนนำชุมชนให้คำแนะนำเฉพาะปัญหาการติดเชื้อแต่ขาดคำแนะนำเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า

3.3 แกนนำชุมชนมีการดูแลช่วยเหลือด้านจิตใจสำหรับผู้ที่เป็โรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

ด้านผลลัพธ์การดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

1. ผลลัพธ์เกี่ยวกับเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าในผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

1.1 ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาเหตุ ปัจจัย และผลกระทบจากการติดเชื้อและมีภาวะ ซึมเศร้า

1.1.1 ผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้ามีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับ สาเหตุ ปัจจัยของการเกิดโรคติดเชื้อและมีภาวะซึมเศร้า

1.1.2 ผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้ามีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับ ผลกระทบจากการเป็นโรคติดเชื้อและมีภาวะซึมเศร้า

1.2 ผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้ามีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับการดูแลตนเอง

1.3 ผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าที่ได้รับการรักษาด้วยยามีการเปลี่ยนแปลง ความรู้ เกี่ยวกับการรับประทานยา

1.4 ผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้ามีการเปลี่ยนแปลงความรู้เกี่ยวกับการ ป้องกันไม่ให้กลับไปดื่มสุร่าซ้ำแต่มีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดภาวะซึมเศร้าซ้ำน้อย

2. ระดับความพึงพอใจของผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าหลังรับบริการใน โรงพยาบาลจอมทอง

ความพึงพอใจของผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าหลังรับบริการใน โรงพยาบาลจอมทอง พบว่า มีการรับรู้การได้รับการดูแลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าคะแนน การรับรู้การได้รับการดูแลเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.62 และเมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ผู้ป่วยมีการรับรู้การ ได้รับการดูแลรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ส่วน การรับรู้การ ได้รับการดูแลด้านการอธิบายเกี่ยวกับกฎและระเบียบต่างๆ และด้านการยอมรับฟังความ คิดเห็น อยู่ในระดับดี

3. ระดับความพึงพอใจของญาติหรือผู้ดูแล

ความพึงพอใจญาติหรือผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่รับบริการใน โรงพยาบาลจอมทอง พบว่า มีการรับรู้การได้รับการดูแลโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยมีค่าคะแนน การรับรู้การ ได้รับการดูแลเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 และเมื่อ

พิจารณารายด้านพบว่า ญาติหรือผู้ดูแลมีการรับรู้การได้รับการดูแลรายด้านที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ต่อสิ่งที่ญาติหรือผู้ดูแลคิดว่ามีความสำคัญ และ ด้านการให้คำแนะนำก่อนกลับบ้าน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบข้อเท็จจริงของสถานการณ์การดูแลผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาขอเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ดังต่อไปนี้

1. ด้านโครงสร้าง

1.1 ควรมีการจัดอัตรากำลังสำหรับการดูแลผู้ป่วยในให้เพียงพอ เหมาะสม

1.2 ควรมีการจัดสถานที่ในการดำเนินกิจกรรมการบำบัดฟื้นฟูสำหรับผู้ป่วยนอกให้เพียงพอ เหมาะสม และควรจัดให้มีสถานที่เฉพาะสำหรับการดูแลผู้ป่วยใน ให้เป็นสัดส่วนเหมาะสมและมีความปลอดภัยสำหรับผู้ป่วย

2. ด้านกระบวนการ

ด้านการดูแลช่วยเหลือของบุคลากรสุขภาพ

2.1 ควรมีการประเมินคัดกรองภาวะซึมเศร้าในผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทองทุกราย

2.2 ควรมีบำบัดรักษา ดูแลช่วยเหลือและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทองทุกราย

2.3 ควรมีการส่งต่อข้อมูลการบำบัดรักษาของผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าทุกรายเพื่อการดูแลต่อเนื่องในชุมชน

2.4 ควรมีการประสานงานระหว่างบุคลากรทีมสุขภาพและเครือข่ายในชุมชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ในอำเภอจอมทอง

ด้านการดูแลช่วยเหลือของญาติหรือผู้ดูแล

2.5 ควรมีการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพญาติและผู้ดูแล ให้สามารถการให้คำแนะนำ ข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า

ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือของแกนนำชุมชน

2.6 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาวะซึมเศร้า พัฒนาทักษะการประเมินคัดกรอง และสนับสนุนแบบประเมินคัดกรองให้แกนนำสามารถคัดกรองภาวะซึมเศร้าในผู้ติดเชื้อในชุมชนให้ครอบคลุม

2.7 ควรมีกิจกรรมเชิงรุกในชุมชน เช่น ณรงค์ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อและมีภาวะซึมเศร้า รวมทั้งมีการกระตุ้นแกนนำชุมชนเพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับภาวะซึมเศร้าควบคู่กับโรคติดเชื้อ

3. ด้านผลลัพธ์

3.1 ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดภาวะซึมเศร้าซ้ำแก่ผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า

3.2 ควรมีจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการให้บริการและพฤติกรรมบริการแก่บุคลากรเพื่อให้เกิดความเข้าใจผู้รับบริการและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

3.3 ควรมีการให้คำแนะนำการดูแลผู้ป่วยที่บ้าน แก่ญาติหรือผู้ดูแลก่อนกลับบ้าน

3.4 ควรนำเสนอผลการประเมินความพึงพอใจ จากการประเมินการรับรู้การได้รับการดูแลในแต่ละด้านของผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ญาติหรือดูแลให้กับผู้บริหาร และหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบริการ

3.5 ควรมีการพัฒนาบริการอย่างต่อเนื่องและมีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้รับบริการเป็นระยะ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนาบริการให้มีคุณภาพสม่ำเสมอ

3.6 ควรมีการประเมินระดับภาวะซึมเศร้าซ้ำในผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้าหลังจากรับบริการในโรงพยาบาลจอมทองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแนวปฏิบัติในการดูแลสำหรับผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพการกลับมาซ้ำของผู้ที่เป็นโรคติดเชื้อที่มีภาวะซึมเศร้า ที่มารับบริการในโรงพยาบาลจอมทอง